

НАШЕ ЖИТТЯ

UKRAINIAN NEWSPAPER „OUR LIFE“

Ч. 10 (105)

АВІСБУРГ, 18. БЕРЕЗНЯ 1947

РІК III

Манівцями чи широкими шляхами

Є латинське прислів'я: „Голос народу — голос Божий“. Але для виявлення голосу народу, як його волі, треба відповідних умов. В найкращій формі ми їх зустрічаємо там, де довша демократична традиція, належний культурний рівень, повага до людини й її переконань, толеранція тощо. Без цих умов і передумов не може бути справжнього демократичного устрою, хоч би його іноді називали й найдемократичнішим. На Україні цей устрій має давню, хоч і забуту традицію. Волею народу обиралась запорозька старшина, як також голова держави — гетьман, голова церкви — митрополит тощо. Демократичні основи державного життя не залежать від республіканської чи монархічної його форми. Є монархії з досконалим демократичним управлінням і є республіки, що духом деспотизму перевищують колишні самодержавні монархії.

Створити відповідні умови для вияву вільної волі народу, — завдання не легке, особливо коли діють групи чи політичні течії, які хотіли б накинути свою волю іншим, або коли в державі разом живуть різнонаціональні елементи. Так в Росії, після революції 1917 року, тимчасовий уряд намагався через вибраних представників народу, на Установчих Зборах, вирішити питання державного російського устрою, однак же політична партія, що тоді прийшла до влади, зорієнтувавшись, що рішення випаде на її користь, збори розігнала, тим зломивши волю народу і проти цієї волі запровадила свій устрій. Польща, що повстала в 1918 році, як республіка, прийняла демократичні основи державного устрою. До року 1926, цебто до травневого перевороту Пілсудського, вони повністю реалізувались в практиці державного життя. В 1922 році, у перших демократичних і справді вільних виборах до польського Сейму й Сенату українці Волині, Полісся й Холмщини (Галичина тоді не брала участі в виборах), здобули всі мандати, що припадали на ці терени. Сам Пілсудський, що кандидував і на Волині, тут провалився. Коли ж у 1926 році він прийшов до влади, устрій, лишаючись в своїх формальних основах незмінним, набрав характеру, що його можна окреслити поняттям „соромливої диктатури“. Пілсудський в скромній, як для нього, ролі військового міністра, стояв осторонь від цілості державного проводу і своїм товаришам по державній праці, що зверталися до нього за порадами, казав: „Робіть так, ніби мене нема“. Все ж тінь його розтягалася над цілою Польщею і всі оглядалися на неї. Виборча ординація лишалася незмінною, але „голос народу“ при нових виборах радикально змінився. Навіть Галичина прислала до Сейму кілька патентованих хрунів і москвофілів типу Ількова й Бачинського, Волинь спромоглася тільки на одного посла українця, а Полісся й Холмщина лишалася без своїх представників у польському парламенті. На місці українців з тих теренів прийшли прихильні до уряду елементи. Відношення українських мас до польської влади ані трохи не змінилось на краще, навпаки, воно стало ще більш опозиційне, навіть радикально вороже. Якщо ж зросла кількість проурядових послів і сенаторів, то тому, що виборчий апарат керувався й використовувався так, як це було вигідно для тогочасних державних керманців. Державна адміністрація, поліція, комунальний апарат, все те, що за виборчою ординацією повинно було бути виключене з виборчої акції, стало її живчиком, а при урнах творились правдиві містерії, що популярно називались „чудом над урною“. Випадає, коли в одному з волинських виборчих районів, заселеному свідомо українською людністю, що віддала всі свої голоси за українських кандидатів, у виборчій урні опинилися картки тільки за урядовими кандидатами і то

в кількості значно вищій від числа управнених до голосування, не був явищем рідким і тільки волинським. Таких і подібних виборчих фактів було в Польщі багато. Про всі ці явища, що вже стали більш чи менш давньою історією, можна було б не згадувати, як би дивними шляхами вони не дійшли до нас, відродившись у нашій емігрантській дійсності. І коли там, де відбувалася боротьба між національними групами, багато дечого можна зрозуміти, то тут, в наших умовах, коли змагаються за ту чи іншу українську думку, ту чи іншу українську концепцію чи ідеологію, зрозуміти ці змагання, а особливо дивовижні форми їх досить тяжко, а виправдати їх зовсім неможливо. Здавалося б в умовах спільної еміграційної неволі, повинно бути більше спокою, рівноваги, взаємної поваги й толеранції, що забезпечили б вільне виявлення волі. Однак же так не було і не є. Старі, ганебні, реакційні, рабські методи й практики перенесені майстрами їх в нашу еміграційну відносину, тому підчас виборчих акцій виборці почуваються немов би в умовах польської державності з періоду генерала Славоя-Складковського. Ті ж офіційно-урядового духу заклики до єдності без ясного і конкретного її змісту, ті ж „аромати“, що розносяться в повітрі від „урядового жолоба“, теж хрунівство, тіж самі методи поліції, яка суворо пильнує порядку з виключною користю для „національного списку ч. 1“, та ж брутальність, теж насильство. Але є щоправда й поважна різниця і то на користь часів Славоя-Складковського. Там боролись різні національні групи — поляки і українці. Останні виступали за своє представництво в чужому парламенті та проти польської політики, що душила всякі прояви українського, навіть культурного життя і тому боротьба була потрібна, зрозуміла й виправдана. Тут змагаються між собою українські групи в умовах спільного еміграційного нещастя і тому боротьба незрозуміла й непотрібна. Ворожнеча й завзятість, що переходить всяку міру, ненависть, що перевищує ненависть до чужонаціонального насильства нічим не виправдані і злочинні. Для ясності треба додати, що це злочинну, насильницьку активність виявляє майже виключно тільки одна відома сторона. Дякуючи такому характерові наших відносин, зокрема виборчих акцій та інших процесів виявлення збірної волі, ніякі голосування, що відбувались до цього часу, не дають правдивого образу відношення наших сил, бо ні один подібний акт не відбувся в таких умовах і в такій атмосфері, які б гарантували вільне виявлення волі й думки українського громадянства. І доки нема цих умов, доти ані п. ред. Ільницький, ані п. ред. Пеленський в своїх, іноді дуже цінних статтях, не мають підстав говорити про процентове відношення українських сил, чи про сильнішу організацію, що має підтримку більшості і що з нею повинні б кооперуватись інші організації для створення загально-еміграційного українського проводу. Час і умови для виявлення цих сил ще не прийшли. Всі міркування на цю тему не втратили ще характеру чисто теоретичного, тому краще, гамуючи запал, бути більше обережним, аніж потім — розчарованим.

Керманічі згаданій течії забувають також, що в громадському й політичному житті є капітал, який тяжко окреслити арифметично й означити відсотками, але значення якого дуже велике, вирішальне. Це капітал моральний. Яке б поважне підприємство не було, які б ефектні таблиці над вхідними дверима не висіли, які б фірмові ідеї на тих таблицях не були виписані, але, коли це підприємство не збудує своїми операціями морального капіталу і на той основний фонд не спертлось, воно мусить занепасти і то тим

Особи, що рішення про закордонну політику Америки: Сенатор Вандерберг, ген. Маршалл і сен. Коннелли

Трумен за вільне підприємство

Вано. — През. Трумен мав у Бейлорському університеті промову про економічні проблеми. Велика частина промови була присвячена вільним підприємствам. „Одну річ цінять американці вище за все“, — сказав президент, — це свобода. Свобода релігії, свобода слова і свобода підприємства. Обидві перші свободи зв'язані з третьою. Протягом століть першими двома свободами користувалися здебільшого ті громади, що мали й

третю свободу. Президент сказав, що успіх міжнародних торговельних зносин залежатиме від волі господарства.

МОСКВА ПРО КАНАДО-АМЕРИКАНСЬКИЙ СОЮЗ

Московська „Правда“ з 4. 3. ц. р. називає договір безпеки між Канадою та Америкою маскуванням воєнного союзу між Вел. Британією та Америкою.

Мек Нарни про Німеччину

Військовий губернатор у Німеччині ген. Мек Нарни залишає свою посаду 15. березня. Про дальшу політику Америки в Німеччині ген. Мек Нарни сказав: Німеччина має бути під окупацією від 10 до 15 років для забезпечення світового миру. Американський військовий уряд для Німеччини має бути від-

ділений від армії і підлягати міністерству закордонних справ. „Армія не була зорганізована і вправлена для урядування і не може бути для того відповідним знаряддям“.

ГОСТРА АМЕРИКАНСЬКА НОТА В СПРАВІ УГОРЩИНИ

Вашінгтон. — По дорозі в Москву міністер Маршалл послав з Парижу гостру ноту до ССР в справі Угорщини. Маршалл закидає советському урядові, що він вмішується в справи мадярські і домагається советсько-американського слідства. В Угорщині селянська партія зібрала при виборах більшість голосів. Комуністи, хоч були в меншості, захопили вплив на поліцію і на політику уряду. Попередні американські протести у цій справі були даремні.

ДЕ БРІНОН ЗАСУДЖЕНИЙ НА СМЕРТЬ

Версай. — Де Брінон, бувший представник уряду Віші при німцях у Парижі за зраду був засуджений на смерть.

Несфіт Кьбалмак

